

ВИСНОВОК

рецензента

кандидата педагогічних наук, доцента Глазунової Ірини Кимівни
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

ЮЕ ЇН

«Підготовка майбутніх учителів музики до навчання мистецтва старших
підлітків в художньо-освітньому середовищі школи»,
поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії
за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво)

У дисертаційному дослідженні Юе Їн представлено результати теоретичного узагальнення та практичного вирішення актуальної проблеми як вищої музично-педагогічної освіти України, так і вищої освіти Китаю у площині забезпечення високої якості підготовки майбутніх учителів до навчання мистецтва учнів в художньо-освітньому середовищі школи.

Актуальність теми дисертації Юе Їн пов'язана з підвищенням рівня конкурентоспроможності фахівців на ринку праці, інтеграційних процесів у системах освіти різних країн та їх вихід у загальний освітній простір, що вимагає максимального використання ресурсу освітнього середовища та художньої комунікації до розроблення сучасних методик в галузі підготовки вчителів музики, зокрема, до навчання мистецтва підлітків. Доцільність дослідження означеної проблеми зумовлено її значущістю забезпечення готовності майбутніх учителів до навчання мистецтва учнів в художньо-освітньому середовищі школи. Шкільна практика і практика закладів вищої мистецько-педагогічної освіти засвідчує, що питання змісту і функціонування художньо-освітнього середовища як чинника підвищення якості підготовки майбутніх фахівців поки перебуває поза достатньої уваги науковців, зокрема щодо розроблення сучасних методик в галузі підготовки вчителів музики до навчання мистецтва старших підлітків в художньо-освітньому середовищі школи.

Об'єктом дослідження є процес фахової підготовки майбутніх учителів музики.

Предмет дослідження – педагогічні умови та методика підготовки майбутніх учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків у художньо-освітньому середовищі школи.

Мета дисертаційного дослідження – шляхом теоретичного аналізу розробити та експериментально перевірити педагогічні умови та методику підготовки майбутніх учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків у художньо-освітньому середовищі школи.

Завдання дослідження передбачали аналіз філософських, психолого-педагогічних, мистецтвознавчих, музично теоретичних джерел щодо розкриття змісту навчання школярів мистецтва як орієнтиру для підготовки вчителів музики; уточнення сутності та структури досліджуваного феномена; з'ясування педагогічного потенціалу художньо-освітнього середовища

школи як чинника підготовки майбутніх учителів музики до навчання старших підлітків; теоретичне обґрунтування та розробку педагогічних умов ефективної підготовки майбутніх учителів музики до навчання старших підлітків мистецтва в художньо-освітньому середовищі школи. Суттєвого значення автором було надано розробці методики досліджуваного феномена (визначення наукових підходів, педагогічних принципів, методів, прийомів та етапів підготовки); здійснення апробації методичних засад підготовки майбутніх учителів музики до навчання старших підлітків мистецтва в освітньому середовищі школи.

Для досягнення мети дослідження та розв'язання поставлених завдань було використано методи:

теоретичні: аналіз науково-теоретичних джерел з проблематики дослідження, для уточнення ключових понять; синтез, порівняння, класифікація, систематизація, аналіз нормативних документів з питань освіти; контент-аналіз документації закладів вищої освіти (навчальних планів, зокрема з офіційних сайтів закладів у відкритому доступі) з метою визначення педагогічних умов, форм та методів підготовки майбутніх учителів музики до навчання мистецтва школярів;

емпіричні: діагностувальні (опитування–тестування, анкетування, інтерв'ювання; бесіди), обсерваційні (опосередковане спостереження), прогностичні (моделювання), педагогічний експеримент для визначення підготовленості майбутнього вчителя музики до навчання мистецтва школярів та перевірки доцільності розробленої методики (констатувальний, формувальний етапи, контрольний зріз);

статистичні: математичне обчислення динаміки досліджуваної якості для підтвердження достовірності розроблених методичних засад підготовки майбутніх учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків у художньо-освітньому середовищі школи.

Теоретичним здобутком дисертантки вважаємо визначення сутності і змісту поняття: «підготовленість майбутніх учителів музики до навчання учнів мистецтва» як набутої інтегральної особистісної і професійної якості та комплексний результат фахової підготовки студентів-музикантів, що перебуває в перманентному розгортанні і збагаченні та охоплює їхню: музичну і ширше – художню свідомість; досвід аналітико-інтерпретаційної діяльності стосовно музичного мистецтва, а також творів інших видів мистецтва, виконавські музикантські уміння, орієнтування в художніх техніках з інших, крім музики, видів мистецтва, мотивацію до пізнання різних видів мистецтва з метою особистісного самовдосконалення та професійного розвитку, орієнтування у вікових можливостях учнів щодо пізнання різних видів мистецтва та застосування набутих знань у діалогічному спілкуванні з учнями різного віку; розробку структури підготовленості студентів до навчання мистецтва старших підлітків в художньо-освітньому середовищі школи, а саме: художньо-рефлексивний, художньо-емпатійний, мотиваційно-ціннісний, художньо-діяльнісний, художньо-комунікативний компоненти. Автором уточнено в контексті

дослідження поняття «художньо-освітнє середовище школи» як динамічна сукупність мистецьких процесів у закладі освіти, які взаємопов'язують події, що відбуваються в закладі (мистецького або насиченого мистецтвом змісту), з їхнім відображенням у матеріально-предметному полі та зовнішньому дизайні закладу, що створюється безпосередньо активними суб'єктами (учнями, вчителями, батьками, усіма причетними до освітнього процесу) і впливають на становлення особистості в ньому. При цьому принциповою основою вибудовування і функціонування та збагачення художньо-освітнього середовища визначається діалог суб'єктів; конкретизується педагогічний потенціал художньо-освітнього середовища школи, а саме: в такому середовищі закладено можливості для розвитку суб'єктності вчителя і учнів на підґрунті діалогічного пізнання мистецтва та ініціативності щодо змін мистецького життя закладу; закладено поліхудожність як принцип мистецького життя закладу.

Дисертанткою визначено наукові підходи, принципи, педагогічні умови, етапи підготовки, що відіграють роль методологічних орієнтирів розроблення методики підготовки учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків в художньо-освітньому середовищі школи.

Стрижнем дисертаційної роботи є розроблена та експериментально перевірена авторська **методика** підготовки учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків в художньо-освітньому середовищі школи. Методика ґрунтується на принципах суб'єктності, діалогічності та інтерактивності навчання мистецтва, спрямування на цілісність художнього світогляду, спонукання до творчої активності та ініціативності, варіативності і добровільного вибору, підтримки студентської творчості і успіху, інноваційності змісту та організаційного забезпечення, наступності і взаємозв'язку; охоплює науково-педагогічні підходи: середовищний, діалогічний, особистісно-орієнтований, суб'єктивно-діяльнісний, компетентнісний та поліхудожній підходи; педагогічні умови (стрижневою педагогічною умовою постає дотримання середовищного підходу на основі діалогу суб'єктів, але з принциповим урахуванням діалогічної взаємозумовленості змісту двох середовищ – шкільного і закладу вищої освіти, де перше виступає орієнтиром для підготовки вчителя, а друге – як практичне підґрунтя для відпрацювання необхідних умінь; організація єдиного процесу пізнання мистецтва старшими підлітками на уроках та в позаурочний час; розширення обізнаності майбутніх учителів музики у сфері інших видів мистецтва спрямоване на майбутню діяльність у художньо-освітньому середовищі школи); та передбачає послідовність проведення педагогічної роботи згідно таких етапів: інформативно-адаптаційного, пізнавально-накопичувального, практико-апробувального, творчо-рефлексивного та прогностичного етапів.

Зазначимо, що в дисертації досить переконливо викладено хід і результати дослідно-експериментальної роботи. Математичні розрахунки і порівняння якісних та кількісних показників у контрольній та

експериментальній групі доводять ефективність і дієвість запропонованої методики.

Таким чином, дисертація Юе Їн характеризується науковою новизною, має теоретичне та практичне значення.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в тому, що вперше: розроблено методику підготовки майбутніх учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків у художньо-освітньому середовищі школи, що застосовується у двох векторах (безпосередня підготовка вчителя під час опанування фахових дисциплін та освоєння майбутніми учителями музики закономірностей художньо-освітнього середовища закладу), які містять методи і форми, котрі націлено впливають на компоненти підготовленості майбутніх учителів музики до навчання учнів мистецтва у художньо-освітньому середовищі школи з домінантами відповідно до етапів: інформативно-адаптаційного, пізнавально-накопичувального, практико-апробувального, творчо-рефлексивного, прогностичного; обґрунтовано педагогічні умови ефективної підготовки студентів до навчання мистецтва старших підлітків в художньо-освітньому середовищі школи (дотримання середовищного підходу на основі діалогу суб'єктів, але з принциповим урахуванням діалогічної взаємозумовленості змісту двох середовищ – шкільного і закладу вищої освіти; організація єдиного процесу пізнання мистецтва старшими підлітками на уроках та в позаурочний час; розширення обізнаності майбутніх учителів музики у сфері інших видів мистецтва спрямоване на майбутню діяльність у художньо-освітньому середовищі школи); розроблено діагностувальну процедуру: критерії (художньо-когнітивний, емоційний, мотиваційний, діяльнісно-практичний, комунікативний) і показники підготовленості відповідно до компонентів структури; спрогнозовано і схарактеризовано рівні підготовленості (високий/суб'єктно-вмотивований; достатній/ суб'єктно-ситуативний; початковий /суб'єктно-інертний; низький/індиферентний); уточнено сутність феномену художньо-освітнього середовища (як динамічна сукупність мистецьких процесів у закладі освіти, котрі взаємопов'язують події, що відбуваються в закладі (мистецького або насиченого мистецтвом змісту), з їхнім відображенням у матеріально-предметному полі та зовнішньому дизайні закладу, яке створюється безпосередньо активними суб'єктами і впливають на становлення суб'єктності особистості); розкрито педагогічний потенціал художньо-освітнього середовища школи (полягає в тому, що в ньому закладено можливості для розвитку суб'єктності вчителів і учнів на підґрунті діалогічного пізнання мистецтва та ініціативності щодо змін мистецького життя закладу); обґрунтовано поліхудожність як принцип мистецького життя закладу, в якому види мистецтва і мистецької діяльності учнів перебувають у взаємозв'язку; визначено сутність підготовленості (як набута інтегральна особистісна і професійна якість та комплексний результат фахової підготовки студентів-музикантів, що перебуває в перманентному розгортанні і збагаченні, охоплює музичну і художню свідомість, досвід аналітико-інтерпретаційної діяльності стосовно музичного мистецтва та

творів інших видів мистецтв, виконавські музикантські уміння, орієнтування в художніх техніках з інших видів мистецтва, мотивацію до пізнання різних мистецтв для особистісного самовдосконалення та професійного розвитку, орієнтування у вікових можливостях учнів щодо пізнання різних мистецтв та здатність застосування набутих знань у діалогічному спілкуванні з учнями різного віку); розроблено змістово-компонентну структуру підготовленості (художньо-рефлексивний, художньо-емпатійний, мотиваційно-ціннісний, художньо-діяльнісний, художньо-комунікативний компоненти).

Подальшого розвитку набули положення про домінуючі принципи і науково-педагогічні підходи (середовищний, діалогічний, особистісно-орієнтований, суб'єктно-діяльнісний, компетентнісний, поліхудожній), дотримання яких оптимально забезпечує досліджувану підготовленість; методи і форми підготовки, що конкретизовані в контексті функціонування художньо-освітнього середовища закладу.

Теоретичне значення дисертації полягає у збагаченні методології підготовки студентів до навчання мистецтва учнів в художньо-освітньому середовищі школи, розширенні спектру її науково-теоретичних засад у контексті підвищення результативності фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження можуть бути використані в процесі фахової підготовки студентів музично-педагогічних спеціальностей, для оновлення змісту навчальних програм історико-теоретичного («Аналіз музичних творів», «Історія музики») і методичного спрямування («Методика музичного навчання», «Історія мистецтва з методикою викладання», «Шкільний репертуар», «Практикум за кваліфікацією» для магістрантів), під час педагогічної практики, в діяльності наукових студентських товариств, у системі післядипломної педагогічної освіти для підвищення рівнів загально мистецької і методичної підготовки вчителів музичного мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво». Матеріали дослідження можуть бути застосовані у системі модернізації фахової підготовки студентів в галузі музично-педагогічної освіти, в удосконаленні навчальних програм з фахових дисциплін, розробці методичних посібників і навчальних курсів. Практичне значення можуть отримати експериментально перевірені методичні засади підготовки майбутніх учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків в художньо-освітньому середовищі школи, розроблений і застосований в процесі експериментальної роботи педагогічний інструментарій, з метою практичного удосконалення фахової підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва.

Представлена авторська методика може бути застосована у підготовці майбутніх фахівців у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка та 02 Культура і мистецтво. Основні положення, отримані результати та висновки дисертації можуть модифікуватися і використовуватися в багаторівневій підготовці студентів навчальних закладів мистецько-педагогічного профілю як України, так і Китаю.

Результати дослідження достатньо апробовано на конференціях різних рівнів. Висновки та результати повною мірою відображено у 7 публікаціях (5 одноосібних), з яких: 4 статті у фахових періодичних виданнях України з педагогіки, 1 стаття в зарубіжному періодичному виданні, 2 статті у збірниках матеріалів міжнародної і всеукраїнської наукових конференцій. Текст дисертації викладено доступною мовою, сучасним науковим стилем з критичним аналізом та висновками. Основні положення та висновки дисертації отримані автором самостійно.

Висновок. Отже, на підставі викладеного вище, вважаємо дисертацію Юе Їн на тему: «Підготовка майбутніх учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків в художньо-освітньому середовищі школи», подану на здобуття наукового ступеня вищої освіти доктора філософії з галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), завершеним, цілісним, самостійним, ґрунтовним, науково вагомим дослідженням з актуальної проблеми теорії мистецької освіти, методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, яке має наукову новизну і практичне значення щодо підготовки студентів мистецьких факультетів вищих закладів освіти.

Таким чином, можна стверджувати, що представлена дисертаційна робота Юе Їн на тему: «Підготовка майбутніх учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків в художньо-освітньому середовищі школи» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 і може бути рекомендоване до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри фортепіанного виконавства
та педагогіки мистецтва

Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

